

ปัญหา อุปสรรค และการแก้ไข

ปัญหาและอุปสรรค

จากการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนจากการลงทุนเลี้ยงปลานิลในบ่อคินปรากฏว่า เกษตรกรประสบปัญหาและอุปสรรค ดังนี้

1. ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการเลี้ยงปลานิล

ก. ปัญหาปลาสูญหาย

เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลมีปัญหาในเรื่องปลาสูญหาย อันเนื่องมาจากโจรผู้ร้ายลักลอบตีควนจับปลาในเวลากลางคืน รวมทั้งศัตรูอื่น ๆ ที่กินปลานิล ไคแก ปลาชอน งู ตะพาน้ำ และกบ ซึ่งอาศัยอยู่ในบ่อ

ข. ปัญหาปลาพันธุ์ปลานิลลูกผสม

เนื่องจากปัจจุบันมีปลานิลลูกผสมระหว่างปลานิลกับปลาหมอเทศ ปลานิลลูกผสมมีคุณสมบัติในการแพร่ขยายพันธุ์เร็ว แต่การแพร่ขยายพันธุ์ปลาอย่างรวดเร็วไม่เป็นที่ยินดีของเกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลเลย เพราะปลานิลลูกผสมเป็นปลาที่มีขนาดเล็ก เติบโตช้า และจำหน่ายไคราคาต่ำ ลักษณะลำตัวปลาที่สังเกตเห็นได้ง่ายก็คือพันธุ์ปลานิลลูกผสมมีสีสรรลำตัวค่อนข้างดำ ส่วนพันธุ์ปลานิลแท้มีลักษณะลำตัวเป็นสีขาว มีการเจริญเติบโตเร็ว เมื่อนำไปจำหน่ายจะไครับราคาดี ในการที่เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลของเลี้ยงปลาพันธุ์ลูกผสมนี้ ก็เพราะขาดความรู้ความชำนาญในการคัดเลือกปลานิลพันธุ์แท้

ค. ปัญหาปลานิลราคาต่ำ

ราคาปลานิลที่เกษตรกรขายให้กับพ่อค้าขายส่งมีราคาต่ำ เฉลี่ยกิโลกรัมละ 12.91 บาท (ตารางที่ 33) แต่ราคาปลานิลในตลาดขายปลีก เฉลี่ยกิโลกรัมละ 20.00 บาท การที่เกษตรกรของยอมขายผลผลิตปลานิลในราคาต่ำ เพราะเกษตรกรจำเป็นต้องรวบรวมเงินไปชำระหนี้ เงินกู้ยืมและเป็นค่าใช้จ่ายในครัวเรือน นอกจากนี้การขายปลานิลที่ฟาร์มยังช่วยลดค่าใช้จ่ายในการขนส่ง จึงทำให้พ่อค้าคนกลางมีอำนาจการต่อรองสูงกว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิล

ง. ปัญหาน้ำท่วม

น้ำท่วมเป็นปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่ง เพราะเป็นสาเหตุที่ทำให้เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลขาดทุนในเวลาอันรวดเร็ว และยังทำให้สินทรัพย์ในการดำเนินกิจการเลี้ยงปลานิลเสียหายควย เช่น ในปีการผลิต 2526 พบว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลส่วนใหญ่ขาดทุนในธุรกิจประเภทนี้

จ. ปัญหาน้ำเสีย

ปัจจุบันการระบายน้ำที่มีลักษณะเป็นมลภาวะจากโรงงานไคยงานชั้นตอนการกรองมลภาวะที่มีประสิทธิภาพดีขึ้น ปัญหาน้ำเสียจึงมีเพียงเล็กน้อย อย่างไรก็ตามน้ำเสียอาจเกิดขึ้นได้เมื่อปริมาณประชากรปลาในบ่อมีหนาแน่นมากเกินไป หรือในกรณีที่มีการให้อาหารปลามากเกินไป ปลาเก็บกินไม่หมด ทำให้น้ำในบ่อเสียได้

ฉ. ปัญหาปลาไม่โต

ปลานิลเป็นปลาที่แพร่พันธุ์ได้ดี คือสามารถออกลูกได้ปีละ 3-4 ครั้ง ทำให้ปลานิลเพศเมียส่วนใหญ่มีขนาดเล็ก เมื่อเกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลนำไปขายจึงได้รับราคาต่ำ

ช. ปัญหาการขาดแคลนเงินทุน

เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลขาดแคลนเงินทุน ต้องกู้ยืมเงินมาใช้จ่ายในกิจการเลี้ยงปลานิลและใช้จ่ายในครัวเรือน ดังนั้นเมื่อเกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลเห็นว่าปลา

ขนาดโคพอที่จะจำหน่ายได้ เกษตรกรจะซื้อจัมปลาขึ้นจำหน่ายทันที โดยไม่สนใจว่าจะเป็นการขายแข่งขันกับ เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลรายอื่น เมื่อผลผลิตปลานิลออกสู่ตลาดมาก ราคาจึงค่อนข้างต่ำ ทำให้โคผลคอบแทนน้อย นอกจากนั้น เงินทุนที่ไ้มาจากกรกัฎม ส่วนใหญ่ เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลมาจากพอกา ญาติ และเพื่อนบ้าน ซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยเงินสงกว่าธนาคาร เพื่อการ เกษตร และสหกรณ์การ เกษตร (ธ.ก.ส.) ส่วนสา เหตุที่ เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิล ไม่นิยมมก เงินจากธนาคาร เพื่อการ เกษตร และสหกรณ์การ เกษตร เพราะวาไม่สะดวกและมีความลาซาในการติดคอ

ข. ปัญหาการไซพพื้นที่จำนวนมากเลี้ยงปลานิล

ปลานิลชออยู่ในบ่อกินขนาดใหญและมีน้ำไม่ลึกมากนัก เพราะถาบอดินมีขนาด เล็กอาจทำให้ปลานิล เกิดความเครียดและตายได้ ดังนั้นการ เลี้ยงปลานิลจึงจำเป็นต้องไซพพื้นที่มาก ทำให้สิ้น เปลืองค่าไซจ่าย เกี่ยวกับค่า เขาและค่างาษที่กินมากขึ้น

ค. ปัญหาภาษีที่ดินมีอัตราสูง

เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลมีความ เห็นว่าที่ดินที่ไซประกอบการ เลี้ยงปลาควรมีการลดหย่อนค่างาษมากกว่าที่เป็นอยู่ในขณะนี้

ง. ปัญหาอื่น ๆ

นอกจากปัญหาคังกล่าวแล้ว ปัญหาและอุปสรรคในการ เลี้ยงปลานิลอื่น ๆ ได้แก่ ดินเปรี้ยว หรือดินมีสภาพเป็นกรด ทำให้ปลานิลไม่เจริญเติบโตที่ควรอาหารปลาแพง ทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลถูก แวรที่ดินที่กินคลองส่งน้ำกิน เช่น ทำให้ไม่มีน้ำไซในการ เลี้ยงปลานิล และ เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลบางคนไม่มีความรู้ เกี่ยวกับการ เลี้ยงปลานิลที่เท่าที่ควร

2. ปัญหา เกี่ยวกับการคำนวณต้นทุนการ เลี้ยงปลานิล

จากการศึกษา เกี่ยวกับการคำนวณต้นทุนการ เลี้ยงปลานิล พบว่าในการคำนวณต้นทุนการ เลี้ยงปลานิล เกษตรกรไม่ใ้ค่าหนึ่ง ถึงค่าไซจ่ายซึ่ง เป็นต้นทุนในลักษณะของ ค่าเสียโอกาส คังคอไปนี้

ก. ค่าแรงงานในครัวเรือน จากการศึกษาพบว่าค่าแรงงานในครัวเรือนเป็นค่าใช้จ่ายที่สูงมาก ซึ่ง เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลไม่ได้นำมาคิด แต่จะคิดเฉพาะค่าจ้างแรงงานบุคคลภายนอกเท่านั้น

ข. ค่าเช่าที่ดิน ในปัจจุบันที่ดินทำกินในภาคกลางมีเนื้อที่ลดลงมาก ทำให้การจัดหาที่ดิน เพื่อประกอบอาชีพจำเป็นต้องมีค่าใช้จ่ายหรือของเสียค่าเช่าที่ดิน จากการศึกษพบว่า ในกรณีที่เกษตรกร เป็นเจ้าของ และนำที่ดินไปใช้เลี้ยงปลา เกษตรกรจะเสียโอกาสจากการนำที่ดินส่วนนั้นไปให้เช่า ควบคู่กันเอง ค่าเช่าที่ดินจำนวนดังกล่าว จึงควรที่จะนำมาคำนวณต้นทุนการเลี้ยงปลานิลในลักษณะของต้นทุน เสียโอกาสควบ

ค. ค่าเสียโอกาสของเงินลงทุนส่วนตัว ในการดำเนินธุรกิจใด ๆ ก็ตาม ค่าดอกเบี้ยเงินกู้ เป็นค่าใช้จ่ายที่สำคัญที่สุดประเภทหนึ่ง ซึ่งจำเป็นที่จะนำมาคำนวณถือเป็นต้นทุนในการหาผลการดำเนินงานของกิจการ จากการศึกษพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลคิดค่าดอกเบี้ยเงินกู้เฉพาะเงินลงทุนที่กู้ยืมเท่านั้น แต่เงินลงทุนส่วนตัวที่นำมาใช้ในการลงทุนเลี้ยงปลานิลนั้น เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลไม่ได้นำมาคิด

การแก้ไขข้อบกพร่องและอุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคในการเลี้ยงปลานิลในบ่อดินนี้ ปัญหาบางประเภท เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลสามารถแก้ไขช่วยเหลือตนเองได้ แต่ปัญหาบางประเภท เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลไม่สามารถแก้ไขได้โดยตนเอง เพราะเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสังคมโดยรวม สำหรับปัญหาและอุปสรรคที่ เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลสามารถช่วยเหลือตนเองได้ มีดังนี้

1. ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการเลี้ยงปลานิล

ก. ปัญหาปลาสูญหาย

ในเรื่องปัญหาปลาสูญหาย เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลแก้ไขโดยการใช้โล่คั้นกำจัศศักรปลานิลในบ่อดินที่จะปล่อยปลาลงเลี้ยง ส่วนปัญหาปลาสูญหายจากการถูกรบกวนโดยเกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลแก้ไขปัญหาก็โดยการนอนเฝ้าบ่อปลาในที่ที่ทุกที่ไกล ๆ บ่อ และเปิดไฟฟ้าให้มีแสงสว่างในเวลากลางวัน

ข. ปัญหาพันธุ์ปลานิลลูกผสม

ปัญหาพันธุ์ปลานิลลูกผสมระหว่างปลานิลกับปลาหมอเทศนั้น แก้ไขโดยการเลือกพ่อพันธุ์ปลานิลกับแม่สายพันธุ์ปลาที่รู้จักสนิทสนมและเชื่อถือได้ อย่างไรก็ตามปัญหานี้ยังไม่สามารถแก้ไขได้ทั้งหมด เนื่องจากบางครั้งอาจมีปลานิลพันธุ์ลูกผสมปะปนมากับปลานิลพันธุ์แท้

ค. ปัญหาปลานิลราคาต่ำ

ปัญหาการจำหน่ายปลานิลในราคาต่ำนี้ เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลไม่สามารถแก้ไขได้ เนื่องจากเกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลมีความจำเป็นรีบด่วนในการใช้เงิน จึงทำให้เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลต้องยอมขายปลานิลในราคาต่ำ

ง. ปัญหาน้ำท่วม

ปัญหาน้ำท่วมนี้เป็นปัญหาที่ทำความเดือดร้อนมากที่สุด ถึงแม้ว่าปัญหาน้ำท่วมจะไม่เกิดบ่อยครั้ง แต่เมื่อเกิดขึ้นก็ทำให้ธุรกิจการเลี้ยงปลานิลเสียหายเกือบทั้งหมด เช่น ในปีการผลิต 2526 เป็นต้น อย่างไรก็ตาม เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลได้พยายามแก้ไขปัญหาคอยการไหลวนในล่อนคางซึ่งรอมปากขอบปลา มีความสูงประมาณ 50 เซนติเมตร เพื่อป้องกันปลานิลสูญหาย เนื่องจากน้ำท่วม นอกจากนั้นรัฐบาลยังได้จัดทำทางระบายน้ำช่วยป้องกันการเกิดน้ำท่วม

จ. ปัญหาน้ำเสีย

ปัญหาน้ำเสียสามารถเกิดได้จากความหนาแน่นของประชากรปลานิลในบ่อ แต่เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลสามารถแก้ไขปัญหานี้ได้หลายวิธี เช่น การใช้เครื่องสูบน้ำพ่นน้ำในบ่อ หรือใช้เรือหางยาววิ่งวนเวียนในบ่อ เพื่อช่วยเพิ่มก๊าซออกซิเจนให้กับน้ำในบ่อ เป็นต้น

ฉ. ปัญหาปลาไม่โต

สำหรับปัญหาปลาไม่โต เป็นปัญหาที่เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลไม่สามารถแก้ไขได้ เนื่องจากปลานิลเพศเมียเป็นปลาที่แพร่ขยายพันธุ์เร็ว ทำให้เกิดประชากรปลา

หนาแน่นในบ่อ ปลาไม่เจริญเติบโต ในปัจจุบันทางราชการได้พยายามแก้ไขโดยวิธี
การทำไหลปลานิล เพศเมีย เป็นหมัน เมื่อปลานิล เพศเมีย เป็นหมันแล้ว จะช่วยทำให้
ประชากรปลาในบ่อไม่เพิ่มจำนวน ปลานิลจะเจริญเติบโตดีขึ้น แต่การทดลองยังอยู่
ในขั้นดำเนินการ

ข. ปัญหาการขาดแคลนเงินทุน

ปัญหาค่าเงินต้นนี้เป็นปัญหาสำคัญมากปัญหาหนึ่ง ปัญหานี้รัฐบาลได้พยายาม
แก้ไขโดยการให้สินเชื่อกอง เกษตรในอัตราดอกเบี้ยต่ำ โดยผ่านทางธนาคาร เพื่อการ
เกษตรและสหกรณ์การเกษตร แต่ยังไม่เพียงพอและไม่สะดวกรวดเร็วเท่าที่ควร

ค. ปัญหาการใช้พื้นที่จำนวนมากเลี้ยงปลานิล

เนื่องจากปลานิลชอบอยู่ในบ่อดินที่มีขนาดใหญ่ ดังนั้น การใช้พื้นที่ในการเลี้ยง
ปลานิลย่อมจะต้องเป็นบริเวณกว้าง การใช้พื้นที่จำนวนมากทำให้เสียค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับ
ค่าเช่าและค่าภาษีที่ดินสูง ปัญหาในเรื่องนี้ เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลแก้ไขโดยการเลือก
ที่นอกเขตหัวเมือง เพื่อช่วยลดค่าใช้จ่ายดังกล่าว

ง. ปัญหาภาษีที่ดินมีอัตราสูง

ปัญหาภาษีที่ดินมีอัตราสูงนี้เป็นปัญหาเกี่ยวกับสังคมส่วนรวม เนื่องจากเป็น
การจัดเก็บภาษีอากรของรัฐบาล อย่างไรก็ตาม เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลได้พยายาม
แก้ไขปัญหานี้โดยการไม่แจ้งว่าตนเองได้ทำการคิดแปลง เนื้อที่ทำนา เป็นบ่อเลี้ยงปลานิล
เพราะอัตราภาษีที่ดินที่ใช้ในการเลี้ยงปลาสูงกว่าอัตราภาษีที่ดินที่ใช้ทำนา

จ. ปัญหาอื่น ๆ

ปัญหาอื่น ๆ นี้ เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นเพียงเล็กน้อย เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิล
ดำเนินการแก้ไข ดังนี้

1) ปัญหาดินเปรี้ยว เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลแก้ไขโดยการใส่ปูนขาว
ในอัตราเฉลี่ย 5.18 กิโลกรัมต่อไร่ เพื่อช่วยลดความเป็นกรด

2) ปัญหาอาหารปลานิลแพง เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลแก้ไขโดยเปลี่ยนไปใช้อาหารที่มีราคาถูกแทน เช่น เมื่อกุ้งและปลาขาวมีราคาแพง เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลใช้ เศษผักและ เศษอาหาร เป็นอาหารปลาทดแทนได้

3) ปัญหาถูกเวรคืนที่ดิน เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลแก้ไขโดยการโยกย้ายไปหาแหล่งทำกินแห่งอื่น

4) ปัญหาคลองระบายน้ำคันเขิน เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลพยายามแก้ไขโดยการขุดลอกคลองด้วยตนเอง แต่เนื่องจาก เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลขาดทุนทรัพย์และกำลังคน จึงทำให้ไม่สามารถแก้ปัญหาได้มากนัก

5) ปัญหา เกษตรกรขาดความรู้ เกี่ยวกับการ เลี้ยงปลานิล ปัญหาที่ เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลแก้ไขโดยการ เข้าร่วมการ อบรม เมื่อมีการ อบรมที่ว่าการอำเภอ ใดๆ ก็ตาม เกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลบางคนก็ยังมองไม่เห็นถึงความสำคัญในเรื่องนี้

2. การแก้ไขปัญหเกี่ยวกับ การคำนวณต้นทุนการ เลี้ยงปลานิล

ปัญหาเกี่ยวกับต้นทุนการ เลี้ยงปลานิล ผู้วิจัยได้ทำการแก้ไขโดยการนำ ค่าเสียโอกาสในลักษณะต่าง ๆ ทั้งที่ถาวรและมาคำนวณ เป็นต้นทุนการ เลี้ยงปลานิลควย เพื่อใ้การคำนวณต้นทุน เป็นไปอย่างถูกต้อง รายละเอียดของการคำนวณได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ 4 ใดๆ ก็ตาม การคำนวณดังกล่าวมีผลทำให้ต้นทุนการ เลี้ยงปลานิล ค่อนข้างสูง

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย